

SÄHKÖINEN ALLEKIRJOITUS KEVYT TUNNISTAUTUMINEN

Asiakirja Lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Gasgrid vetyverkot Oy:n Suomen kansallinen vedyn siirtoverkko, Lounais-Suomi on allekirjoitettu Turun kaupungin X-Sign palvelussa.

ELECTRONIC SIGNATURE LIGHT AUTHENTICATION

The document Lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Gasgrid vetyverkot Oy:n Suomen kansallinen vedyn siirtoverkko, Lounais-Suomi has been signed using the City of Turku's X-Sign service.

Allekirjoitukset

Allekirjoittaja **Paula Saarento**
Allekirjoitusaika 31.03.2026 10:22

Allekirjoittaja **Milla-Lotta Kemiläinen**
Allekirjoitusaika 31.03.2026 10:36

Allekirjoitetut asiakirjat

Asiakirja Lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Gasgrid vetyverkot Oyn Suomen kansallinen.pdf

Turun kaupunginmuseo

31.3.2026

Dnro 4082-2025
(11 05 02)Lupa- ja valvontavirasto
PL 20
13035 LVV

kirjaamo@lvv.fi

Lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Gasgrid vetyverkot Oy:n Suomen kansallinen vedyn siirtoverkko, Lounais-Suomi

Viite: LVV-U/45954/2026

Valmistelijat: Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo/tutkijat Sara Tamsaari, Milla-Lotta Kemiläinen, Jere Leppänen ja Sanna Saunaluoma

Lupa- ja valvontavirasto on pyytänyt Varsinais-Suomen alueellisen vastuumuseon lausuntoa Gasgrid Vetyverkot Oy:n Suomen kansallisen vedyn siirtoverkon Lounais-Suomea koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Siirtoverkkohankkeen tavoitteena on tukea Suomen hiilineutraaliustavoitetta sekä mahdollistaa vedyn teollinen tuotanto, siirto ja jakelu.

Arviointimenettelyssä tarkastellaan vaihtoehtoja VE0 (Hanketta ei toteuteta) ja VE1 (Hanke toteutetaan suunnitellusti siten että siirtoputki kulkee pohjois-eteläsuunnassa Merikarviasta Säskylään, josta haarautuu yksi reittilinja kohti Rauma. Reitti jatkuu Säskylästä Loimaalle, josta haarautuu toinen reittilinja kohti Naantalia. Reitin kokonaispituus on noin 285 km).

Alueellinen vastuumuseo arvioi hanketta maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten osalta Varsinais-Suomessa Loimaan, Pöytyän, Auran, Turun, Ruskon, Raision, Maskun ja Naantalın alueilla.

Siirtoverkko koostuu maahan sijoitettavista korkeapaineisista hiiliteräsputkista sekä venttiili- ja paineenvähennysasemista. Lisäksi rakennetaan kaavin- ja mittausasemia, anodikenttiä korroosiosuojaukseen sekä linkkimastoja. Putken sijainti merkitään maastoon merkintäpylväillä. Putket asennetaan vähintään metrin syvyyteen, ja niille lunastetaan noin 10 metrin levyinen käyttöoikeusalue. Rakentamisen jälkeen peltoalueet säilyvät viljelyskelpoisina, mutta metsäalueilla käyttöoikeusalue pidetään puuttomana. Vedyn siirtoputken linjaus on pyritty suunnittelemaan niin, että putken keskiliinjasta toteutuu noin 30 metrin suojaetäisyys kaikkiin rakennuksiin.

Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta vaikutusalueeksi on määriteltä pääosin 200 metriä leveä vyöhyke vedyn siirtoputken keskiliinjasta. Huomioitavina herkinä kohteina ja alueina on maiseman osalta huomioitu muun muassa valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä kansallismaisemat. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta huomioitavia herkkiä kohteita ja alueita ovat muun muassa valtakunnallisesti

ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, lailla suojellut rakennukset ja paikallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (Tilanteen mukaan, mm. kuntakaavoitus).

Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo toteaa lausuntonaan seuraavan.

Näkemyks hankkeen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista

Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön näkökulmasta hankkeen merkittävimmät ympäristövaikutukset vaikuttavat aiheutuvan metsäalueille jäävistä puuttomista linjoista sekä vetyputkeen liittyvästä maanpäällisestä infrastruktuurista. Lausuntopyynnön aineistoon ei sisälly karttoja, joissa maisemassa näkyvien rakenteiden sijainti olisi esitetty. Reitin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee pyrkiä sijoittamaan näkyvät rakenteet siten, että ne eivät ole ristiriidassa kulttuuriympäristön arvojen kanssa. Sijoittelussa on huomioitava myös arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet ja niiden maisema-arvot.

Todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheutuu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille. Herkkiä alueita reitin varrella ovat esimerkiksi aineistossa mainittu Kärki ja sen lähiympäristö, jossa on useita maakunnallisesti merkittäviä rakennetun ympäristön kohteita Loimijoen molemmin puolin Loimijoen kulttuurimaisema-alueella, sekä Ruskon Merttilän ja Liukolan kylien alue, jossa Yli-Keskikylä ja Hiidenvainion kulttuurimaisema sekä Suvannon paja ja kivitahat on kulttuurihistoriallisesti arvokkaina huomioitu maakuntakaavassa. Muun muassa juuri Merttilän ja Liukolan alueelle suunnitellaan myös voimajohtoa. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on aiheellisesti tuotu esiin arvioitavina vaikutuksina myös hankkeen yhteisvaikutukset muiden hankkeiden, kuten Lieto-Raisio voimajohtohankkeen kanssa.

Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvat merkittävimmät vaikutukset liittyvät kohteisiin, joihin vedynsiirtoverkon toteuttaminen edellyttäisi muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamaan kiinteään muinaisjäänökseen kajoamista.

Ympäristön nykytilan kuvauksen riittävyys ja suunniteltujen selvitysten kohdentuminen todennäköisesti merkittäviin vaikutuksiin

Vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa käytetyissä kriteereissä on maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta tarkoitus määrittää vaikutukset vähäisiksi silloin, kun kyse on paikallisista arvoista. Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo pitää tätä ongelmallisena, koska paikallisesti merkittävät kohteet ja alueet antavat kullekin alueelle omaleimaisen luonteensa ja niiden arvojen vaaliminen on tärkeää.

Ympäristön nykytilan kuvaus on sikäli puutteellinen, että kohdassa 13.1 osana arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita on esitetty vain kaksi maakunnallisesti merkittävää kohdetta Varsinais-Suomesta. Esimerkiksi maakunnallisesti merkittävä Anttila ja Nikula on huomioitu, mutta siitä puuttuu sen vieressä noin kilometrin päässä itään sijaitseva maakunnallisesti merkittävä

Ylimikola. Kohteiden puuttuminen käy ilmi myös sivun 140 kartasta, tiivistelmästä sivulla 17, maakuntakaavan esittelystä sivulla 98 sekä maisemaa ja rakennettua kulttuuriympäristön kuvaavan liitteen 7 kartoista. Varsinais-Suomen maakuntakaavoissa huomioidut kohteet tulee listata YVA-aineistossa ja huomioida myös rakennettua kulttuuriympäristöä käsittelevillä kartoilla. Aineistossa on huomioitava myös vuonna 2014 tehty inventointi *Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ehdotus Satakunnan ja Varsinais-Suomen arvokkaiksi maisema-alueiksi*.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta liitekartasta 7 puuttuu nyt kaavoissa ja inventoinneissa huomioidut kohteet ja alueet, jotka tulee myös huomioida osana vaikutusten arviointia. Varsinais-Suomen rakennusinventoinnit ovat käytettävissä esimerkiksi rajapinta-aineistona: [GeoServer: Layer Preview](#). Aineistoista saa lisätietoja Varsinais-Suomen alueellisesta vastuumuseosta.

Vedyn siirtoverkon varrelle sijoittuvat rakennusinventoinnit ovat varsin eri ikäisiä, vanhimmat 1970-luvulta, ja kattavuudeltaan vaihtelevia. Raisiossa reitti kulkee tiiviisti rakennetussa ympäristössä, josta suurelta osin puuttuu inventointitiedot. Vanhemmista inventoinneista puuttuu nykyisten luokituskäytäntöjen mukaiset arvotukset. Tämän vuoksi vaikutusten arvioinnissa voi jäädä tunnistamatta kohteita, joilla on kulttuurihistoriallista arvoa.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta vaikutusalueeksi on määritetty 150 metrin vyöhyke siirtoputken reitin keskilinjasta. Ohjelmassa on asianmukaisesti tunnistettu reitin varrella olevat kiinteät muinaisjäännökset ja muut kulttuuriperintökohteet. Ohjelmassa ei kuitenkaan ole huomioitu reitillä olevia löytöpaikoiksi merkittyjä arkeologisia kohteita, jotka voivat viitata kiinteisiin muinaisjäännöksiin. Reitien vaikutusalueen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ei tällä hetkellä ole ajantasaista tietoa, mutta arkeologisen inventoinnin tarve on ohjelmassa tunnistettu, ja ohjelman mukaan arkeologiset maastoinventoinnit tullaan tekemään vuosina 2025 ja 2026.

Arkeologisten inventointien raportit tulee valmistuttuaan toimittaa Varsinais-Suomen alueelliseen vastuumuseoon, joka arvioi niiden riittävyyden. Hankkeessa tulee varautua teettämään arkeologisia lisätutkimuksia (koetutkimuksia), jos inventointien jälkeen jostain hankkeen vaikutusalueelle sijoittuvasta kohteesta tarvitaan vielä lisää tietoa.

Liitteessä 15 (Vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa käytettävät kriteerit) arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet on luokiteltu niiden herkkyuden mukaan siten, että erittäin suuri herkkyys on valtakunnallisesti merkittävillä arkeologisilla kohteilla (VARK) ja UNESCO:n maailmanperintökohteilla, suuri herkkyys kiinteillä muinaisjäännöksillä ja kohtalainen herkkyys muilla kulttuuriperintökohteilla. Muutoksen suuruutta suunnitellaan arvioitavan sen perusteella, miten lähellä kohde on siirtoputken keskilinjaa, tai kuinka keskeinen maisema on arkeologisen kohteen merkitykselle. Myös vaikutusten ajallisella kestolla on kriteeristön mukaan vaikutusta muutoksen suuruuteen. Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo huomauttaa, että arkeologinen

Turun kaupunginmuseo

31.3.2026

Dnro 4082-2025
(11 05 02)

kulttuuriperintö ei uusiudu, joten siihen kohdistuvat muutokset ovat aina pysyviä, lukuun ottamatta lyhytkestoisia maisemavaikutuksia.

Ensisijaisesti kiinteät muinaisjännökset tulee säilyttää vaurioitumattomina paikallaan. Muinaisjännöksiin tulee jättää riittävästi suojavyöhykettä, ja suunnittelussa tulee varmistaa, että kohteet eivät vahingoitu myöskään työmaa- tai muuhun toimintaan liittyvissä toimenpiteissä. Jos muinaisjännösten säilyttäminen koskemattomina ei ole mahdollista, on muinaisjännöksiin kajoamisesta neuvoteltava muinaismuistolain 13 §:n mukaisesti Museoviraston kanssa.

Turun kaupunginmuseo
Varsinais-Suomen alueellinen vastuumuseo
yli-intendentti

Paula Saarento

Kulttuuriperintö
tutkija

Milla-Lotta Kemiläinen

Tiedoksi: Museovirasto, kirjaamo@museovirasto.fi
Lounais-Suomen elinvoimakeskus,
kirjaamo.lounais-suomi@elinvoimakeskus.fi
Varsinais-Suomen liitto, kirjaamo@varsinais-suomi.fi
Loimaan kaupunki, kirjaamo@loimaa.fi
Pöytyän kunta, kunta@poytya.fi
Auran kunta, kunta@aura.fi
Turun kaupunki, turun.kaupunki@turku.fi
Ruskon kunta, rusko@rusko.fi
Raision kaupunki, kirjaamo@raisio.fi
Maskun kunta, kunta@masku.fi
Naantalin kaupunki, kirjaamo@naantali.fi